

Oplandsanalyse De Vestlige Limfjordshavne

Den erhvervsøkonomiske betydning for lokalsamfundet

Udarbejdet for De Vestlige Limfjordshavne af GEMBA Seafood Consulting A/S.

September 2011

Indhold

1	Indledning	3
2	Formål	4
3	Fremgangsmåde	5
4	Oplandsanalysens resultater – De Vestlige Limfjordshavne	6
5	De Vestlige Limfjordshavnes profil	8
5.1	Værdikæder og styrkepositioner	8
6	Godsdata – De Vestlige Limfjordshavne.....	10
7	Fiskeridata – De Vestlige Limfjordshavne	11
	Bilag 1: Oplandsanalysens hovedresultater	13

1 Indledning

De Vestlige Limfjordshavne (Skive Havn, Struer-Holstebro Havn, Lemvig Havn, Nykøbing Mors Havn og Thisted Havn) spiller en betydelig rolle for erhvervsaktiviteten og værdiskabelsen i den nordvestlige del af Jylland.

Havnene ønsker at stå bedre rustet til at imødekomme udviklingen og i den forbindelse gennemføres en analyse af havnenes erhvervsøkonomiske betydning for det omgivende lokalsamfund. Bestyrelsen for De Vestlige Limfjordshavne har derfor anmodet GEMBA Seafood Consulting A/S om at udføre oplandsanalyser på de fem havne.

GEMBA Seafood Consulting A/S har udført arbejdet i perioden fra april 2011 til ultimo september 2011. Analysen tager udgangspunkt i Danske Havnes model til undersøgelse af havnes effekt i lokalsamfund. Modellen anvendes specifikt på de fem havne og beregningerne er gennemført i samarbejde med Syd Dansk Universitetscenter ved Henning S. Jørgensen (SDU).

Arbejdet er gennemført i tæt samarbejde og dialog med havnens personale og kommunen for hver af de fem havne, som har leveret virksomhedsoversigter, kundelister m.v. i forbindelse med dataindsamlingen.

2 Formål

Formålet med analysen er at fastlægge betydningen af De Vestlige Limfjordshavne i forhold til lokalsamfund og region, med fokus på den økonomiske og beskæftigelsesmæssige effekt.

Derudover giver den samlede analyse også et bud på havnenes styrkepositioner, forretningsmuligheder og dens erhvervsmæssige profil i de lokalområder de er placeret i. Resultatet af analysen kan også anvendes til en profilering af havnenes betydning, den værdidannelse der sker samt de virksomheder, som har tilknytning til havnene og de øvrige erhvervsaktiviteter i og omkring havnene i den vestlige del af Limfjorden.

Resultaterne vil endvidere have relevans i forhold til at sætte havnene på landkortet i kommunal og regional sammenhæng. Analysen vil derfor skabe opmærksomhed omkring havnenes rolle for det lokale erhvervsliv, dels i forhold til transport, dels i forhold til lokal erhvervsudvikling i bredere betydning og vise effekten af koblingen mellem erhvervsliv og havn.

Fremadrettet er der gode muligheder for at havnene kan spille en væsentlig rolle i den lokale og regionale erhvervspolitiske udvikling. De fem havne kan derved komme til at spille en betydelig rolle, som en central lokal erhvervspolitisk aktør i de kommende år. Ikke kun som havn i snæver betydning (gods over kaj = værdiafgift), men derudover også som udbyder og driver af en vifte af erhvervsaktiviteter.

3 Fremgangsmåde

Den gennemførte oplandsanalyse er udført af GEMBA Seafood Consulting A/S og tager afsæt i en økonomisk model udviklet af Syddansk Universitet (SDU) og Danske havne. De økonomiske beregninger i analysen er udført i samarbejde mellem SDU og GEMBA Seafood Consulting.

Modellen afvejer på et videnskabeligt og objektivt grundlag De Vestlige Limfjordshavne økonomiske betydning, lokalt og/eller regionalt. Der er dermed muligt at måle de fem havnes beskæftigelsesmæssige og økonomiske betydning, isoleret set, såvel, som den økonomiske effekt de fem havne har. Oplandsanalysen er derved et økonomisk øjebliksbillede af de fem havnes situation, samt en vurdering af De Vestlige Limfjordshavnens betydning for oplandet. Dertil kommer en vurdering af havnenes profil og styrkepositioner.

Oplandsanalysen for De Vestlige Limfjordshavne indeholder tre overordnede analysemodeller.

- Desk-research vedrørende De Vestlige Limfjordshavne, havnens historie og baggrund.
- Dataindsamling og beregninger, som danner grundlag for den økonomiske oplandsanalyse af De Vestlige Limfjordshavnens betydning for oplandet.
- Interview med udvalgte virksomheder med henblik på indikation af De Vestlige Limfjordshavnens styrkepositioner og profil ud fra forskellige interessenters virke på havnene..

Den samlede analyse bygger på økonomiske oplysninger fra cirka 100 virksomheder med tilknytning til de fem havne dertil kommer at der er gennemført interview med repræsentanter fra ca. 30 virksomheder, der har væsentlig betydning for De Vestlige Limfjordshavne.

Det skal understreges at analysen ikke inddrager den økonomiske og beskæftigelsesmæssige effekt af turisme ved De Vestlige Limfjordshavne.

4 Oplandsanalysens resultater – De Vestlige Limfjordshavne

Oplandsanalysen af De Vestlige Limfjordshavne viser, at næsten 2.900 personer har deres beskæftigelse direkte eller indirekte ved virksomheder, der er beliggende ved De Vestlige Limfjordshavn. Dertil kommer den afledte beskæftigelse, som disse arbejdspladser skaber i lokalområdet. På baggrund af oplandsanalysen kan den samlede beskæftigelsesmæssige bruttoeffekt opgøres til næsten 3.700 arbejdspladser.

Tabel 1: Beskæftigelsen relateret til De Vestlige Limfjordshavne opgivet i antal personer i 2010

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte beskæftigelse	2.058		2.058
Indirekte	792		792
Inducerede	-	833	833
Total beskæftigelse	2.850	833	3.684

Kilde: SDU

Den direkte produktionsværdi af havnens aktivitet kan opgøres til ca. 4 mia. kr. og med de indirekte effekter nås et niveau over 5,3 mia. kr. De inducerede effekter kan derved beregnes til næsten 1 mia. kr. når der tages hensyn til multiplikatoreffekterne i lokalsamfundet.

Tabel 2: Produktionsværdien i virksomhederne til De Vestlige Limfjordshavne i mio. kroner i 2010.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte	4.089		4.089
Indirekte	1.218		1.218
Inducerede	-	959	959
Total	5.306	959	6.265

Kilde: SDU

Den samlede omsætning/produktionsværdi i De Vestlige Limfjordshavne kan opgøres til nævned 6,3 mia. kroner når den indirekte og afledte effekt medregnes.

Oplandsanalysen viser også at virksomhederne skaber en direkte og indirekte indkomst på lidt over 1,6 mia. kr. og at den inducerede værdi af havnens aktiviteter er næsten 500 mio. kr. Sammenlagt er det en indkomstkabelse på lidt over 2,1 mia. kr. (tabel 3).

Tabel 3: Indkomstskabelse (bruttoværditilvækst) fra virksomhederne i De Vestlige Limfjordshavne i mio. kroner i 2010.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte indkomst	1.158		1.158
Indirekte	470		470
Induceret	-	497	497
Total	1.628	497	2.125

Kilde: SDU

Oplandsanalysen viser endvidere, at de direkte og indirekte indkomstskatter kan opgøres til 471 mio. kr. og de afledte indkomstskatter fra De Vestlige Limfjordshavne kan beregnes til næsten 160 mio. kr. Dette giver en samlet indkomstskatte virkning fra havnens aktiviteter på lidt over 630 mio. kroner totalt (tabel 4).

Tabel 4: Afledte indkomstskatter fra De Vestlige Limfjordshavne i mio. kroner i 2010.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte	333		333
Indirekte	138		138
Inducerede	-	159	159
Total	471	159	631

Kilde: SDU

Den samlede indkomstskabelse i de fem kommuner var i 2009 næsten 21,5 mia. kr. Sammenholdes dette med den direkte og indirekte indkomstskabelsen fra De Vestlige Limfjordshavne udgør havnene ca. 7 % af den samlede indkomstdannelse i de fem kommuner.

Betragtes De Vestlige Limfjordshavne som en samlet erhvervsklynge kan produktionsværdien i 2010 opgøres til cirka 6,3 mia. kr. Sammenholdes dette med antallet af ansatte personer relateret til havnene kan omsætningen pr. ansat opgøres til ca. 1,7 mio. kr. i gennemsnit.

I analysen vurderes blandet de virksomheder, som er direkte placeret på havnen og virksomheder som er afhængig af havnen via samarbejder, leverancer og lign. Det fremgår af den gennemførte analyse at de virksomheder, der er direkte beliggende på havne beskæftiger ca. 1,800 personer og generede en omsætning på cirka 4 mia. kroner i 2010.

5 De Vestlige Limfjordshavnes profil

Nedenfor er der en samlet gennemgang af De Vestlige Limfjordshavnes værdikæder, samt en samlet identifikation af havnenes styrkepositioner. Værdikæder betragtes i denne forbindelse som økonomiske forbundne led, der er samlet om en bestemt økonomiske aktiviteter på havnen.

5.1 Værdikæder og styrkepositioner

De Vestlige Limfjordshavnes aktiviteter er i dag samlingspunkt for fem betydningsfulde værdikæder og styrkepositioner, der udgør havnens centrale erhvervsøkonomiske struktur i den vestlige del af Limfjorden.

Disse er afgørende for, at havnene kan differentiere sig og derved bibeholde deres position på sigt. For at identificere disse er der gennemført en række interviews med repræsentanter fra virksomheder fra de forskellige havne. Formålet er at give et signalement af havnenes værdikæder og styrkepositioner.

Seafoodprodukter - forarbejdning, forædling og afsætning:

Fiskeriet i Nykøbing Mors spiller central rolle for havnens økonomiske liv og betydning. Værdikæden som er opbygget omkring forarbejdning, forædling og afsætning af fisk og seafoodprodukter spiller en afgørende rolle for havnen i Lemvig og Nykøbing Mors Havn.

Slagteri og fødevareproduktion:

Historisk set har det været ideelt for slagterier at være beliggende ved en havn. To af Danmarks største slagterier er placeret henholdsvis på Thisted Havn (Tican) og Holstebro-Struer Havn (Jutland Meat). Slagterierne indgår i havnestrukturen men har kun i meget begrænset omfang havnerelateret omsætning eller tilknytning til havnene. Uanset dette er slagterierne en væsentlig del af den profil der kendetegner De Vestlige Limfjordshavne og slagterierne bidrager væsentligt til den samlede totale beskæftigelse i havnestrukturen.

Shipping:

En anden væsentlig værdikæde er shipping aktivitet som spiller en fremtrædende rolle på havnene i Skive, Holstebro – Stuer og Nykøbing Mors. Shipping aktiviteterne er havnerelaterede funktioner, der er med til skabe og udvikle trafikken til og fra de fem havne. En videre udvikling af shipping aktivitet på de fem havne vil i høj grad blive båret frem af forbedrede sejlads forhold (vanddybde) til de fem havne.

Grovvare:

Ind- og udskibning af grovvare/landbrugsvarer er vigtigt for de fem havne. Historisk har landbrugsvarer spillet en central rolle i alle havne. I dag er flere grovvareselskaber DLG, Hedegaard og Dragsbæk Maltfabrik beliggende på havnene. Samlet set er denne værdikæde med til at skabe væsentlige tonnager på havnene og central for havnenes funktioner. For flere af disse virksomheder er nærhed til havne en forudsætning for at kunne opretholde en økonomisk rentabel produktion.

Olielager:

En betydningsfuld værdikæde i den mosaik af aktiviteter der findes i De Vestlige Limfjordshavne er olielager funktionerne, som findes på Holstebro – Struer Havn. Olietanklageret skaber en væsentlig del af den omsætning der skabes på havnen. Tilstedeværelsen af olietanklageret i De Vestlige Limfjordshavne er med til at give erhvervsstrukturen en ekstra facet. Det skal i den sammenhæng bemærkes at olielageret står cirka for 50 % af indtægterne på Holstebro – Struer Havn

6 Godsdata – De Vestlige Limfjordshavne

Tabel 5 viser at antallet af fragtskibeanløb til De Vestlige Limfjordshavne i perioden fra 2007 til 2010. De fragtskibe, der kommer til De Vestlige Limfjordshavne er primært i størrelsen 500 – 4.999 BT. Større fragtskibe kan ikke anløbe grundet den lave vanddybde ved Thyborøn og Løgstør.

Tabel 5: Antal anløb til De Vestlige Limfjordshavne (2007-2010).

Bruttotonnage	2007	2008	2009	2010	Gennemsnit:
Mindre end 250 BT	0	0	6	0	1
250 - 499 BT	24	56	67	25	43
500-1.499 BT	191	182	132	122	157
1.500 – 4.999 BT	74	135	66	84	89
Total	289	373	271	231	292

Kilde: DST

De primære godstyper kan ses i tabel 6.

Tabel 6: Godsomsætning i 1.000 ton på De Vestlige Limfjordshavne (2007-2010).

Godstype	De Vestlige Limfjordshavne				Gennemsnit
	2007	2008	2009	2010	
Kul	0	1	1	1	1
Mineralske olieprodukter	72	89	77	81	80
Malme og metalaffald	4	7	8	12	8
Flydende bulk i øvrigt	7	16	13	7	11
Landbrugsprodukter	77	80	81	56	74
Foderstoffer	41	23	8	0	18
Gødningsstoffer	28	31	18	18	24
Sten, sand og grus	81	113	74	82	88
Kalk, cement, gips mv.	14	21	7	3	11
Jern- og stålprodukter	2	1	1	1	1
Fast bulk i øvrigt	20	72	37	26	39
Stykgods i øvrigt	0	0	0	2	0
Træ	36	18	24	18	24
GODS I ALT	383	473	351	310	379

Kilde: DST

I 2010 var den totale mængde 310.000 ton fordelt primært på sten, sand og grus med 82.000 ton efterfulgt af Mineralske olieprodukter med 81.000 ton og landbrugsprodukter med 56.000 ton. For en yderligere fordelingen af godsomsætningen for havnene, henvises til oplandsanalyserne for de enkelte havne.

7 Fiskeridata – De Vestlige Limfjordshavne

Antallet af hjemmehørende fiskerfartøjer (bi- og erhverv) i De Vestlige Limfjordshavne kan ses i tabel 7.

Tabel 7: Antal af hjemmehørende fiskefartøjer (bi – og erhverv) i Lemvig i perioden 2006-2010.

Basishavn	2006	2007	2008	2009	2010
Lemvig	18	18	19	17	20
Nykøbing m	19	19	20	18	19
Skive	1	2	2	2	1
Struer	9	8	7	7	6
Thisted	1	0	0	0	0
I alt	48	47	48	44	46

Kilde: Fiskeridirektoratet

Tabel 8 viser samtlige fiskerilandinger i De Vestlige Limfjordshavne i perioden 2007-2010. Det fremgår af tabellen at Nykøbing Mors er den største fiskerihavn i Limfjorden, da havnen er ansvarlig for 94 % af den totale landingsmængde i 2010. Betragter man værdien, udgør landingerne i Nykøbing Mors 75 % af den samlede værdi for De Vestlige Limfjordshavne. I 2007 blev der landet 10.700 ton til Nykøbing Mors Havn, dette tal er faldet til 6.800 ton i 2010. Værdien af landingerne er ligeledes faldet fra 29 mio. kr. i 2007 til 10 mio. kr. i 2010.

Tabel 8: Fiskerilandinger i De Vestlige Limfjordshavne (2007-2010).

Landingsplads	2007		2008		2009		2010	
	Ton	1000 kr.	Ton	1000 kr.	Ton	1000 kr.	Ton	1000 kr.
Lemvig	343	9.221	311	5.578	237	3.392	148	3.038
Nykøbing M	10.730	28.957	9.369	15.135	8.976	12.304	6.768	9.694
Skive	568	887	217	273	156	164	264	180
Struer	2	101	0	2	0	34	0	62
Thisted	3	58	1	26	0	12	0	...
I alt	11.647	39.224	9.898	21.014	9.369	15.906	7.181	12.975

Kilde: Fiskeridirektoratet.

Tabel 9 viser fordelingen på arter til De Vestlige Limfjordshavne i perioden 2007-2010.

Det fremgår at den klart største artsgruppe er Krebs/bløddyr, som dækker over blåmuslinger, hjertemuslinger og østers. I 2010 udgjorde denne artsgruppe næsten 100 % af landingerne i De Vestlige Limfjordshavne.

Tabel 9: Landingsmængder og værdi fordelt på landingsplads og artsgruppe i perioden 2007-2010.

Landingsplads	Artsgruppe	2007		2008		2009		2010	
		Ton	1000 kr.	Ton	1000 kr.	Ton	1000 kr.	Ton	1000 kr.
Lemvig	Anden Fisk	3	54	1	37	-	2	-	5
	Fladfisk	198	3.572	126	1.699	2	41	-	5
	Krebs/Bløddyr	124	5.001	170	3.344	234	3.344	147	3.027
	Torskfisk	18	595	15	497	-	4	-	-
Nykøbing M	Krebs/Bløddyr	10.730	28.957	9.369	15.135	8.976	12.304	6.768	9.694
Skive	Krebs/Bløddyr	568	887	217	273	156	164	264	180
Struer	Anden Fisk	0	2	-	-	-	3	-	1
	Krebs/Bløddyr	2	-	-	-	-	31	-	61
Thisted	Krebs/Bløddyr	3	58	1	25	-	12	-	-
I alt	Anden Fisk	3	56	1	37	-	5	-	7
	Fladfisk	198	3.572	126	1.699	2	41	-	5
	Krebs/Bløddyr	11.428	34.902	9.757	18.777	9.366	15.855	7.180	12.961
	Torskfisk	18	595	15	497	-	-	-	-
	Total	11.647	39.125	9.899	21.010	9.368	15.905	7.180	12.973

Kilde: Fiskeridirektoratet

Bilag 1: Oplandsanalysens hovedresultater

Beregning for De Vestlige Limfjordshavne, 2010.

Tabel 1:

Beskæftigelsen relateret til De Vestlige Limfjordshavne opgivet i antal personer i 2010

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte beskæftigelse	2.058		2.058
Indirekte	792		792
Inducerede	-	833	833
Total beskæftigelse	2.850	833	3.684

Kilde: SDU

Tabel 2:

Produktionsværdien i virksomhederne til De Vestlige Limfjordshavne i mio. kroner i 2010.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte	4.089		4.089
Indirekte	1.218		1.218
Inducerede	-	959	959
Total	5.306	959	6.265

Kilde: SDU

Tabel 3:

Indkomstskabelse (bruttoværditilvækst) fra virksomhederne i De Vestlige Limfjordshavne i mio. kroner i 2010.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte indkomst	1.158		1.158
Indirekte	470		470
Induceret	-	497	497
Total	1.628	497	2.125

Kilde: SDU

Tabel 4:

Afledte indkomstskatter fra De Vestlige Limfjordshavne i mio. kroner i 2010.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte	333		333
Indirekte	138		138
Inducerede	-	159	159
Total	471	159	631

Kilde: SDU

Nedenstående er en kort gennemgang af de væsentlige definitioner i oplandsanalysen:

Direkte aktivitet: Den direkte aktivitet er den aktivitet, som foregår i virksomheder, som er afhængige af havnen, enten fordi de er lokaliserede på havnens areal eller har væsentlig trafik ind eller ud af havnen f.eks. i forbindelse med råvareanskaffelse eller afsætning. Disse virksomheder er omfattet af en liste, der danner udgangspunkt for analysen.

Indirekte aktivitet: Når tal for de direkte havnerelaterede aktiviteter er tilgængelige beregnes der tal for det træk på øvrige produktionssektorer, som man kan forvente i regionen, dvs. den indirekte aktivitetsvirkning. Denne virkning omfatter dels den aktivitet, der skabes ved leverancer til de virksomheder, der indgår i de direkte havnerelaterede aktiviteter, dels ved yderligere aktiviteter i den lokale og regionale økonomi, hvor leverandører og underleverandører involveres. Der er taget hensyn til at ikke alt kan leveres fra regionen. Det afhænger f.eks. af regionens størrelse og erhvervsstruktur om den kan levere indenfor de erhverv, der typisk er leverandør til havnene. Dette er der taget hensyn til ved beregningen.

Induceret aktivitet: Ud over de indirekte virkninger af havnens aktiviteter beregnes såkaldt inducerede virkninger. Disse virkninger er udskilt i en søjle for sig selv i tabellerne. Ved beregningen af disse virkninger forudsættes en del af den indkomst, som skabes ved den direkte og indirekte aktivitet anvendt til forbrug. Når denne forbrugsefterspørgsel retter sig mod regionalt produceret konsumentvarer skabes yderligere aktivitet som igen bevirker at der skabes indkomst, som så anvendes til forbrug etc.. Resultatet af denne proces kan beregnes og er her anført under inducerede virkninger for de fire målvariable.